

Yazılı Sınav - 1

1. Eski Çağ'da kanun yapan uygarlıkları yazınız.

Mezopotamya medeniyetleri- Sümer ,Elam , Akad, Babil , Asur

Eski Mısır

Anadolu Medeniyetleri – Hitit, Urartu, Lidya, Frigya ve İyon

Avrupa Medeniyetleri- Antik Yunan ve Roma

Türkistan

2. Mezopotamya'da zigguratların kullanım alanlarını yazınız.

Mezopotamya'da Babillerde, Asurlarda ve Sümerlerde kullanılan zigguratlar gözlem evi, okul ve depo görevi de görmekteydi.

3. Yazının icadına ortam hazırlayan unsurlar nelerdir? Yazınız.

Sümerlerde yazının icadı kentlerin ortaya çıkışı, tarım üretiminin artması, ticaretin gelişmesi gibi faktörlere bağlı olarak ortaya çıkmıştır. Sosyal ve ekonomik ilişkilerin artmasıyla yazının icadı bir ihtiyaç olarak ortaya çıktı. Başlangıçta alışveriş gibi ticari faaliyetleri kayıt altına almak için ilgili malları temsil eden semboller kullanılmaya başlandı. Bu semboller genellikle ilgili nesnenin basitleştirilmiş bir resmiydi. Zamanla semboller arttı. Günlük hayattaki somut nesnelerin yanı sıra, soyut kavramlar için de semboller kullanılmaya başladı. Zamanla seslere karşılık gelen semboller ortaya çıktı. Yazının şekli de değişti.

4. Eski Çağ'da tanrı-kral anlayışının görülmesinin nedenleri nelerdir? Yazınız.

Eski Çağ toplumlarında krallar genellikle Tanrı ile tebaa arasında bir aracı olarak görülürlerdi. Bazı toplumlarda kralın kendi ilah kabul edilir ve ayinlerde ana figür olarak kullanılırdı. Tanrı- kral, halkının, hem ölümlü oldukları dünyanın taleplerini ilettikleri, korunmalarını sağlayan, düzeni bir kaos içine girmeden yöneten kişi, hem de halkının, umutları, gelecek kaygısıyla dualar ettiği, ölümlü dünyanın sonrası için ritüellerle ibadet ettikleri tanrılarıydı. Bu şekilde istikrar korunmuş, krallar nüfuzu altındaki insanların kontrolünü çok daha rahat sağlayabilmişti.

5. Olimpiyatların Yunan toplumuna katkıları neler olmuştur? Yazınız.

Antik olimpiyat oyunlarına yalnızca Yunanca konuşan özgür kişiler katılabiliyordu. Ayrıca deniz aşırı yerlere kurulmuş koloni şehirlerinden de katılım kabul ediliyordu. Olimpiyatlar bu sayede şehir devletleri halinde yaşayan Yunan toplumları arasında kültürel,ekonomik ve siyasi etkileşimlerin artmasını sağlıyordu.

6. Konargöçer yaşamın Türklerin askerî özelliklerine ne gibi katkıları olmuştur? Yazınız.

Konar göçer yaşam tarzında askerlik özel bir meslek olarak sayılmamıştır. Cinsiyet ayırmaksızın zor şartların üstesinden gelebilmek için yeri geldiğinde herkes asker olarak mücadele etmiştir. Bu özellikten dolayı Türk toplumlarında "Ordu -millet" anlayışı gelişmiştir. Bu durum savunma amacıyla kullanılabilecek araçlar edinilmesine, Bozkır yaşam koşullarına uyum sağlanmasına , atın evcilleştirilmesine ve tekerleğin kullanılmasına, yay çekme ve ok atma becerilerinin gelişmesine katkı sağlamıştır.

7. Aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

- Atinalı Solon, Spartalı Lycurgus
----- *Yunan* ----- medeniyetinin kanun koyucularıdır.
- İlk Türk devletlerinde kişinin mezarı etrafına öldürdüğü düşman sayısı kadar dikilen taşlara ----- *balbal* ----- taşları denir.
- ----- *Sümerler* ----- zigguratların en üst katında ay, güneş ve yıldızları gözlemlemişler ve bu gözlemleri sonucunda ay yılı esasına dayanan takvimi yapmışlardır.
- Çok tanrılı inanca sahip olan ----- *Hititler* ----- tanrıları adına kabartma duvar resimleri yapmışlardır.
- ----- *Mısır* ----- MÖ 3000 li yıllarda kendilerine özgü hiyeroglif yazısı denilen resim yazısını kullanmaya başlamışlardır.

8. Aşağıdaki kavramların açıklamalarını karşınıza yazınız.

Köl:

Evli erkeklerin aile büyükleri ile birlikte yaşamasına denir.

Yuğ:

Cenaze Töreni

9. Aşağıdaki ifadelerin doğru yada yanlış olduğunu belirtiniz.

- Türkler atı evcilleştirerek at arabasını icat etmişlerdir.

Doğru

- Hitit kanunları kısasa kısas nitelikte hazırlanmıştır.

Yanlış

- Ölümden sonra yaşama inanan Mısırlılar ölülerinin bedenini korumak için mumyalama işlemi yapardı.

Doğru

- Konargöçer topluluklar kale kuşatmalarında yerleşik ordulara karşı daha başarılı olmuşlardır.

Yanlış

- Hititler Mezopotamya'dan öğrendikleri çivi yazısını kullanmışlardır.

Doğru

Yazılı Sınav - 2

1. Türklerde törenin kaynakları nelerdir? Yazınız.

Eski Orta Asya Türk devletlerinde hukuk kuralları anlamındaki "töre" üç yolla oluşurdu: Kağanın koyduğu kurallar, kurultaylarca hukuk kurallarının konulması ve toplum içinde kendiliğinden, yavaş yavaş oluşan kurallardır.

2. Eski Çağ'da hukukun ortaya çıkma nedenleri nelerdir? Yazınız.

1. Toplumsal düzeni sağlamak
2. Halkı korumak

3. Türklerde ölülerin at ve silahlarıyla gömülmesinin nedeni nedir? Yazınız.

Türkler ölümden sonraki hayata yine bu dünyadaki gibi devam edileceği inancına sahip oldukları için en kıymetli eşyalarını, savaş aletlerini ve atlarını da ölü ile birlikte gömerlerdi.

4. Yazının icadının medeniyetin gelişimine katkısı nedir? Yazınız.

Yazının icadı ile insanların okuma yazma öğrenmesi kolaylaşmıştır. Alfabenin ortaya çıkması ve yaşanan gelişmeler insanlık için olumlu bir katkı yapmıştır. Kitapların basılması ve yaygınlaşması sayesinde insanların kültür seviyesi artmıştır. Bilimsel çalışmalar ve gelişmeler hızlanmıştır.

5. Nil Nehri'nin Mısır medeniyetinin gelişmesindeki önemi nedir? Yazınız.

Eski Mısır tarım uygulamaları ve yerleşim şekilleri Nil'in taşkın düzeninden etkilenmiştir. Nil Nehri, yazı yazmak için papirüs kamışları gibi hammaddeler sağlamış ve bu da hiyeroglif olarak bilinen dünyanın en eski yazı sistemlerinden birinin geliştirilmesine yol açmıştır. Mısırlılar, Nil Nehri'nin taşma zamanlarını hesaplayarak, güneş yılına dayalı ilk takvimi oluşturmuşlardır. Bu sayede matematik, geometri, astronomi de gelişmiştir.

6. Konargöçerler, yerleşik toplumlara kıyasla hangi konularda geri kalmıştır? Yazınız.

Yerleşik topluluklar üretimde, konargöçer topluluklar ise askerlik alanında birbirlerine karşı üstünlük kurmuştur.

7. Türklerde at koşum takımları ve at arabalarının yapılmasının nedenleri nelerdir? Yazınız.

Türklerde at, bozkır yaşantısının zorlu şartlarında sağlamış olduğu kolaylıkların yanı sıra kültürün gelişmesinde de önemli etkileri olmuştur. Geniş bir coğrafyaya hükmeden Türk toplulukları için at ve at arabaları hızlı hareket edebilmesi ve zorlu koşullara olan dayanıklılığı ile önemli bir kolaylık sağlamıştır. Ayrıca at koşumları sayesinde tarımsal faaliyetler yürütülmüş, savaşlarda ve yük taşımacılığında kolaylıklar sağlanmıştır.

8. Aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

- Eski Çağ'da Türkistan'da yazısız hukuk kuralları olan töre uygulanmıştır.
- Mısır firavunlarının anıt mezarlarına piramit denir.
- Urartular tarafından yapılan Van Kalesi Eski Çağ'dan kalma önemli eserler arasındadır.
- Romalılar yirmi iki harften oluşan Fenike alfabesini geliştirerek bugün kullanılan alfabenin temelini atmışlardır.
- Hitit uygarlığına çok tanrılı inançtan dolayı "Bin tanrılı il" denilmiştir.

9. Türklerde görülen aşağıdaki zanaat dallarını birer cümle ile açıklayınız.

– Demircilik:

Demircilik, demir madeninın ısıtılarak basit el aletleri yardımıyla işleme ve biçimlendirmeye dayanan geleneksel bir zanaattır.

– Dokumacılık:

Dokumacılık, belli kurallara göre iki iplik sisteminin dik açı yaparak çaprazlamasından oluşan bir tekstil işlemidir.

– Kuyumculuk:

Kuyumculuk, altın başta olmak üzere değerli metal ve taşların işlenerek takı ve yatırım aracı olarak kullanılan eserlere dönüştürülmesi zanaatidir.

– Kakmacılık:

Kakmacılık, maden, ahşap, fildişi, başa, mermer gibi malzeme üzerine istenen motife göre açılan yuvalara farklı renkte aynı cinsten veya farklı cinsten, genellikle daha kıymetli malzemedan kesilmiş parçaların yerleştirilmesiyle yapılan bir süsleme türüdür.

Yazılı Sınav - 3

1. Hammurabi Kanunlarının kısasa kısas özelliğini açıklayınız.

Hammurabi Kanunları "kısasa" "dişe diş, göze göz" şeklinde değerlendirilen ve suçlu işleyene aynı ağırlıkta cezayı içeren kanunlardır. Oldukça katı kuralları vardır. Örneğin "birisini suçlayan mutlaka bunu ispatlamalıdır. Eğer ispatlayamaz ise ölüm cezası ile çarpıtılır."

2. Türk Töresi ile Roma kanunlarını kıyas yapınız.

Roma hukuku ve Türk töresi arasında en belirgin fark, Roma hukunun yazılı ve sistematik bir yapıya sahip olmasıdır, oysa Türk töresi daha çok sözlü gelenekler ve uygulamalarla şekillenmiştir. Roma hukuku, bireysel haklar ve mülkiyet üzerine yoğunlaşırken, Türk töresi toplumsal değerlere ve aile bağlarına büyük önem vermiştir.

3. Kanunların toplumsal düzeni sağlamadaki yeri ve önemi nedir? Yazınız.

Kanunlar, toplumsal düzeni sağlamak için temel bir çerçeve sunar; bireyler arasındaki ilişkileri düzenler, hakları korur ve sorumlulukları belirler. Böylece toplumsal huzurun sağlanmasına, çatışmaların önlenmesine ve adaletin tesisine katkıda bulunur.

4. Türklerde aile yapısı hakkında bilgi veriniz.

İslamiyet öncesi Türklerde aile yapısı, genellikle geniş aile veya aşiret şeklindeydi. Aile, sosyal yaşamın temel birimi olarak kabul edilirdi ve genellikle anne, baba, çocuklar ve diğer akrabaları kapsardı. Aile içinde dayanışma ve yardımlaşma önemliydi.

5. Mısır medeniyeti hangi alanlarda gelişmiştir? Yazınız.

Mısır medeniyeti astronomi, geometri, matematik ve tarımsal üretimde oldukça gelişmiştir.

6. Konargöçerlerin yerleşik toplumlara kıyasla üstün oldukları alanlar nelerdir? Yazınız.

Konargöçerler askerî alanda kolaylıkla orduya dönüşebilecek bir yapıya sahiptir. Ayrıca hareketli yaşam tarzı yerleşik topluluklara karşı üstünlük kurmalarına yol açmıştır.

7. Eski Çağ'da Türklerin kullandığı takvim hangisidir? Özellikleri nedir? Yazınız.

On iki Hayvanlı Türk Takvimi; İslamiyet öncesi Türk devletlerinde kullanılmıştır. Bu takvim güneş yılı esasına göre 12 yıllık dönemler halinde düzenlenmiştir. Her yıla bir hayvan adı verilmiştir. zamanla Çinliler de kullanmışlardır. Orta Asya Türklerinin bu takvimi oluşturmuş olmaları astronomi bilimi ile uğraştıklarını gösterir.

8. Aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

- *Konargöçer* yaşam tarzından dolayı Türk töresinde uzun süreli hapis cezaları yoktur.
- Roma Devleti'nin ilk yazılı kanunları *12 Levha Kanunları* Kanunlarıdır.
- *Mısırlılar* bugün kullanılan güneş yılı esasına dayanan takvimi icat etmişlerdir.
- Yunan uygarlığında *Hipokrat* tıp alanında yaptığı çalışmalarla modern tıbbın temellerini atmıştır.
- Eski Çağ'da Türkistan'da yaşayan Türkler arasında yaygın olarak *Gök Tanrı* inancı görülmüştür.

9. Eski ve Orta Çağ Türkleri ile ilgili aşağıdaki kavramları açıklayınız.

– İl:

İlk Türk devletlerinde devlete il (el) denilmiştir.

– Bodun:

Kaynaklarda "halk" olarak tanımlanmıştır. Bodunlar, boyların yakın işbirliği sonucu meydana gelen siyasi bir topluluktur.

– Boy:

Urugların birleşmesi ile boy meydana geliyordu. Boy, siyasi bir nitelik taşıyor ve başında bey bulunurdu. Boy beyleri, başında bulunduğu topluluğu, töreye göre idare ederdi.

– Urug:

Türk toplumunda ailenin birleşmesinden Urug (Sülale) meydana gelirdi. Aileler birliği anlamına gelen urug, genellikle birbirine yakın akrabalık bağlarıyla bağlı olan ailelerden oluşurdu. Sosyal ve ekonomik yönden birbirine destek olan aileler birleşerek bir araya gelir, urug ile ilgili kararlar, aile reisleri tarafından alınır ve uygulanırdı.

– Oguş:

Türk toplumunun en küçük sosyal birimi aile (Oguş) dir. Aile gelinde; anne, baba ve evlenmemiş çocuklardan meydana gelirdi. Evlenen kız veya erkek, ailesinden ayrılarak ayrı bir ev kurardı.

Yazılı Sınav - 4

1. Aşağıdaki kanunların hangi uygarlıklara ait olduğunu yazınız.

Urkagina Kanunları:

Sümerler

Hammurabi Kanunları:

Babiller

12 Levha Kanunları:

Romalılar

Töre:

Türk devletleri

2. Frig kanunlarının Anadolu hukuku içerisindeki önemi nedir?

Tarımsal üretimi korumayı amaç edinen Frigler çıkardıkları kanunlarla Anadolu hukukunda özel bir edinmiştir.

3. Hukuk kurallarının yazılı hale getirilmesinin insanlara katkıları nelerdir? Yazınız.

Hukuk kurallarının yazılı hale getirilmesi, hukukun kesinliğini ve öngörülebilirliğini artırarak insanların haklarını korur. Bu durum, bireylerin yasal süreçlerde kendilerini daha güvende hissetmelerine ve anlaşmazlıkların çözümünde daha adil bir ortam sağlamalarına yardımcı olur. Yazılı kurallar, ayrıca toplumsal düzenin sağlanması ve bireyler arasındaki ilişkilerin netleşmesi açısından da büyük önem taşır.

4. Mısırlılarda mumyacılığın gelişmesindeki nedenler nelerdir? Yazınız.

Mısır'da mumyacılığın gelişmesinin temel nedenleri arasında dini inançlar, öteki dünyaya olan bağlılık ve sosyal statü vardır.

5. Urartuların yaşadığı coğrafyanın mimariye etkileri nelerdir? Yazınız.

Urartular, volkanik taşları ve bazaltı sıkça kullanarak sağlam ve dayanıklı yapılar inşa ettiler. Bu malzemeler, hem mimari yapıların uzun ömürlü olmasını sağladı hem de bölgedeki doğal kaynaklardan kolayca temin edilebildi.

6. Bozkır kültürü hakkında bilgi veriniz.

Bozkır kültürü, geniş ve açık bozkır alanlarında yaşayan göçebe veya yarı göçebe toplulukların oluşturduğu kültürel yapıdır. Bu kültür, hayvancılıkla geçim sağlamak, doğal kaynakları etkin kullanmak ve toplumsal yaşamı organize etmek üzerine temellidir. Bozkır kültüründe, göçebe yaşam tarzı, zengin sözlü edebiyat, müzik, el sanatları ve geleneksel göçebe kıyafetleri gibi unsurlar öne çıkar. Ayrıca, topluluklar arasında dayanışma ve paylaşım da önemli bir yere sahiptir.

7. Aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

- Mezopotamya'da Lagaş şehir devleti kralı *Urkagina* halkı zulümden korumak ve toplumsal düzeni sağlamak amacıyla bilinen ilk yazılı kanunları meydana getirmiştir.
- *Hititler* evlilik sözleşmesi ile kadınları ve evlilikten doğacak çocukların haklarını korumuştur.
- *Hiyeroglif* yazılarını Nil Nehri kıyısında yetişen papirüs bitkisi üzerine yazmışlardır.
- Çok tanrılı inanca sahip olan *Yunanlılar* tanrıları adına dört yılda bir olimpiyatlar düzenlemişlerdir.
- *Pazırık* Kurganı'ndan çıkarılan dünyanın en eski halısı Türklerin dokumacılıkta geliştiğini gösterir.

8.

BİLGE KAĞAN: "TÜRK OĞUZ BEYLERİ İŞİTİN!
ÜSTTE GÖK BASMASA, ALTTA YER DELİNMESE,
TÜRK MİLLETİ, İLİNİ, TÖRENİ KİM BOZABİLİR?"

Bilge Kağan'ın bu sözünden yola çıkarak Türklerin töre kavramına sahip çıkma nedenleri sizce nelerdir? Kısaca açıklayınız.

Töre, tüm ırkları ve dinleri özgürleştiren, bireysel, sosyal ilişkileri düzenleyen, kişisel disiplini otoriteye bağlayan, milli barış, dayanışma ve beraberliği sağlayan bir kültür kurumu olduğundan Türkler töreye sıkı sıkı bağlı kalmışlardır.

9. Aşağıdaki kavramları açıklayınız.

– Yaylak:

Konar göçerlerin yaz aylarında kaldıkları yerlere verilen addır.

– Kışlak:

Konar göçerlerin kış aylarında kaldıkları yerlere verilen addır.

– Kimiz:

Kimiz, dişi atın yani kısırağın sütünden yapılmaktadır. Kimiz, yapımı zahmetli olan bir içecektir. Deriden yapılmış, tulumların içerisinde saatlerce karıştırılarak elde edilen kimiz, uzun süre muhafaza edilebilir.

– Ziggurat:

Eski Mezopotamya'da Sümerlerde, Babillerde ve Asurlarda bir çeşit tapınaklara verilen addır.